

Kalisz 08.04.2026 r.

Cechy i Spółdzielnia

Wszystkie zrzeszone

Opinia prawna dot. przygotowania zawodowego pracowników młodocianych w formach pozaszkolnych

Szanowni Państwo,

W ostatnim czasie do naszej Izby docierają informacje o nieprawidłowościach w interpretacji przepisów oświatowych przez przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego.

W odpowiedzi na wątpliwości dotyczące aktualnego stanu prawnego w zakresie przygotowania zawodowego pracowników młodocianych należy wskazać, że obowiązujące przepisy dopuszczają realizację doksztalcania teoretycznego młodocianego pracownika zarówno w branżowej szkole I stopnia, jak i w formach pozaszkolnych przewidzianych w przepisach prawa, pod warunkiem spełnienia wymagań określonych w tych przepisach oraz zapewnienia realizacji obowiązku nauki.

Nie ma jednocześnie podstaw prawnych do przyjęcia, że samo osiągnięcie przez młodocianego wieku 18 lat powoduje obowiązek wydłużenia umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego ponad okres wynikający z przepisów oraz treści zawartej umowy.

Podstawowym aktem regulującym zatrudnianie młodocianych jest Kodeks pracy. Zgodnie z art. 195 § 1 tej ustawy umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego powinna określać w szczególności: rodzaj przygotowania zawodowego, czas jego trwania, miejsce odbywania, sposób doksztalcania teoretycznego oraz wysokość wynagrodzenia. Przepis ten przewiduje różne dopuszczalne sposoby realizacji doksztalcania teoretycznego, nie ograniczając go wyłącznie do formy szkolnej.

Szczegółowe zasady w tym zakresie określa Rozporządzenie Rady Ministrów z 28 maja 1996 r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania, które pozostaje aktem obowiązującym.

Zgodnie z jego przepisami doksztalcanie teoretyczne mlodocianych realizowane jest co do zasady:

- w branżowej szkole I stopnia, albo
- w formach pozaszkolnych, w szczególności w ramach turnusów doksztalcania teoretycznego mlodocianych.

Przepisy dopuszczają również możliwość organizowania doksztalcania teoretycznego bezpośrednio u pracodawcy, jednak wyłącznie pod warunkiem spełnienia wymagań określonych w szczególności w § 11 rozporządzenia, dotyczących m.in. realizacji programu nauczania dopuszczonego do użytku oraz zapewnienia odpowiednich kwalifikacji osób prowadzących zajęcia.

Oznacza to, że dopuszczalna jest sytuacja, w której mlodociany nie uczęszcza do branżowej szkoły I stopnia, o ile doksztalcanie teoretyczne realizowane jest w jednej z form przewidzianych przepisami prawa i w sposób zapewniający spełnienie obowiązku nauki. Niedopuszczalne jest natomiast całkowite pominięcie doksztalcania teoretycznego.

W odniesieniu do obowiązku nauki należy wskazać na Prawo oświatowe. Zgodnie z art. 35 ust. 1 tej ustawy nauka jest obowiązkowa do ukończenia 18. roku życia. Jednocześnie art. 36 ust. 9 przewiduje, że obowiązek ten – po ukończeniu szkoły podstawowej – może być spełniany również poprzez realizowanie przygotowania zawodowego u pracodawcy, zgodnie z odrębnymi przepisami.

Oznacza to, że przygotowanie zawodowe mlodocianego u pracodawcy, wraz z doksztalcaniem teoretycznym realizowanym zgodnie z przepisami, stanowi dopuszczalną formę spełnienia obowiązku nauki. Przepisy nie nakładają obowiązku uczęszczenia do konkretnego typu szkoły, jednak wymagają realizacji obowiązku nauki w jednej z dopuszczalnych form.

Nie znajdują potwierdzenia w obowiązujących przepisach twierdzenia, że wprowadzono obowiązek łączenia nauki szkolnej z praktyką zawodową aż do ukończenia 18. roku życia w konkretnej formie szkolnej. Nowelizacje przepisów, w tym zmiany rozporządzenia w 2024 r., nie zlikwidowały form pozaszkolnych ani możliwości organizowania doksztalcania teoretycznego przez pracodawcę, lecz miały charakter dostosowujący do aktualnego systemu kształcenia.

W zakresie czasu trwania nauki zawodu należy wskazać, że zgodnie z § 6 rozporządzenia trwa ona co do zasady nie dłużej niż 36 miesięcy, z możliwością przedłużenia wyłącznie w przypadkach określonych w przepisach, w szczególności w związku z brakiem promocji lub

62-800 Kalisz ul. Częstochowska 93f

tel. 62 7663060, 780101664

e-mail sekretariat@irip.kalisz.pl <http://www.irip.kalisz.pl>

nieukończeniem szkoły. Przepisy te nie uzależniają długości trwania nauki od osiągnięcia przez młodocianego pełnoletności.

Dodatkowo § 13 rozporządzenia stanowi, że osoby, które przed ukończeniem nauki zawodu osiągnęły pełnoletność, kończą ją na warunkach określonych dla młodocianych. Oznacza to, że osiągnięcie wieku 18 lat w trakcie trwania przygotowania zawodowego nie powoduje obowiązku zmiany modelu kształcenia ani automatycznego wydłużenia umowy.

KONKLUZJA

1. Obowiązujące przepisy dopuszczają realizację doksztalcenia teoretycznego młodocianych pracowników zarówno w systemie szkolnym, jak i w formach pozaszkolnych, w tym – przy spełnieniu określonych warunków – u pracodawcy.
2. Nie istnieje przepis nakładający obowiązek uczęszczania do branżowej szkoły I stopnia do ukończenia 18. roku życia, jednak obowiązek nauki musi być realizowany w jednej z dopuszczalnych form.
3. Osiągnięcie przez młodocianego pełnoletności nie stanowi samoistnej podstawy do wydłużenia umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego.
4. Ewentualne przedłużenie nauki zawodu może nastąpić wyłącznie w przypadkach wyraźnie określonych w przepisach prawa.

Mam nadzieję, że powyższa opinia przyczyni się do rozwiania wszelkich wątpliwości. Jednocześnie pragnę zapewnić, że jeśli nastąpią jakiegokolwiek istotne zmiany w zakresie rynku pracy, kwalifikacji zawodowych i oświaty będziemy Państwa na bieżąco informować.

Z wyrazami szacunku

Maciej Całka

Prezes Zarządu